

Remissvar 2010-03-03

Till Stadsdelsnämnden i Spånga-Tensta

Anhörig-/närståendepolicy för Stockholms stads äldreomsorg. (DNR 327-0194/2010)
Stadsdelsnämndens pensionärsråd i Spånga - Tensta har av stadsdelsförvaltningen beretts tillfälle att yttra sig i ärendet och vill anföra följande.

Policy

Den vilshenhet som kännetecknar vår nutid kan vara särskilt påfrestande för de äldre. Sociala relationer har blivit opålitliga. Många tycker att samhället sviker och är outgrundligt. Det ligger då nära tillhands att de äldre känner sig utanför. Till detta kommer att de sociala måttstockarna är oklara. I en sådan situation är det viktigt att fastställa en nationell värdegrund som kan utgöra utgångspunkten för den här aktuella anhörig- / närståendepolicyn. I avsaknad av en sådan värdegrund får vi tills vidare nöja oss med den i ärendet aktuella policien.

Bakgrund

Den 1 juli 2009 trädde en ändring i lydelsen av 5 kap.10 § socialtjänstlagen i kraft. Detta för att underlätta för de personer som vårdar en långvarigt sjuk eller äldre närstående. Syftet med lagändringen säges vara att tydliggöra nämndens skyldighet att erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar och stöder närstående.

Det observeras att stödet regleras som en skyldighet för kommunen men medför ingen rättighet för den enskilde. Det sistnämnda är en märklig vändning som innebär att den enskilde omsorgstagaren inte med stöd av lagen kan kräva att kommunen fullgör sin skyldighet.

Enligt *pensionärsrådets mening* kan det anses strida mot de likvärdighetsprinciper som är grundläggande i ett demokratiskt samhälle. Sociala och ekonomiska olikheter bör ju endast tolereras om olikheterna är till fördel för de minst privilegierade, i detta fall de äldre. En skyldighet måste i annat fall motsvaras av en rättighet. Skrivningen i ärendet kan anses vara en uppseendeväckande anomali.

Anhörigvård

En avsevärd del av skötseln av våra äldre utförs av närstående med ofta nära kontakt med den som vårdas. Enligt uppgift utförs cirka 70 procent av äldrevården av närstående. Omfattningen av denna vård är betydande och medför stora kostnadsbesparingar för det allmänna. Det uttalas i förslaget att det gäller frivilliga insatser för de närstående och att det inte får ses som ett tvång.

Emellertid kan *enligt pensionärsrådets mening* de kommunala stödåtgärder, som de närstående så väl behöver, komma att uppfattas som ett skäl till begränsning av medlen till den kommunala äldreomsorgen. Med möjlighet till utbildning, information och kontakt med äldreomsorgen kan de närstående ta hand om sina äldre i större utsträckning. Detta kan uppfattas som ett outtalat tvång,

Anhörigstöd i Stockholms stad

Det är enligt *pensionärsrådets mening* viktigt att det i varje stadsdel finns en anhörigkonsulent som har sådan lyhördhet, erfarenhet, kompetens och ställning i kommunen att den enskildes

och närståendes behov och önskemål också kan vidarebefordras och åtgärdas. Det är också angeläget att den biståndshandläggare som beslutat om insatser inte också är anhörigkonsulent.

Målgruppen

Det är viktigt att man vidgat begreppen så att de omfattar alla som vårdar/hjälper en person som är 65 år eller äldre.

Stödinsatser till anhöriga/närstående.

I ärendet innefattar begreppet stöd bland annat bemötande, information, kunskap, råd, avlösning, hjälpmedel och hemtjänst. *Pensionärsrådet* vill också understryka att det är nödvändigt med en väl utvecklad och med hänsyn till intressen och olika behov diversifierad dagverksamhet. Det kan innebära en välbehövlig avlastning för vårdaren, anhörig eller närstående.

Det är enligt *pensionärsrådets mening* ingen lätt uppgift för en närstående att vårda en svag och sjuk äldre människa. Det räcker inte bara med omtanke och medkänsla. Många åldersförändringar är inte lätta att hantera. Det kan även gälla funktionshinder och somatiska sjukdomar, t ex åldersdiabetes, förslitningsskador, fallskador, demens och psykiska sjukdomar, t ex depression och andra psykiska sjukdomar.

Ibland krävs snabba åtgärder för att hindra livshotande skador. Den äldre kan också agera på ett helt oväntat och obegripligt sätt och hindra lämpliga åtgärder. Därtill kommer att kulturella, religiösa och andra seder och bruk kan vara till hinder för adekvat vård och omsorg. Det gäller här att kunna förstå, ta itu med problemen och samtidigt visa hänsyn.

Det behövs därför kunskap och erfarenhet för att kunna förebygga skador och ingripa rätt i en given situation. Det är därför viktigt att också närstående erbjuds stöd, information och - inte att förglömma - *utbildning* för att öka förståelsen för de äldre och kunna ingripa på rätt sätt och i god tid, när så behövs. Det är också viktigt med statliga och kommunala resurser för de närståendes stöd och kontakt med äldreomsorgen och sjukvården.

För Stadsdelsnämndens pensionärsråd i Spånga - Tensta

Bo Werner
Ordförande

Nils Thulén
Vice ordförande